

Put ka pravdi

PORTRET SUDIJE BILJANE SINANOVIĆ

PRVA PRESUDA "ŠKORPIONU"

Gordana Petrović *novinar RTS-a*

Reč je o nespremnosti šire javnosti da se suoči, ne samo sa suđenjima za ratne zločine već i sa činjenicom da su se ti zločini dogodili. Oni su često nepojmljivi, ne samo običnom čoveku već i profesionalcu koji na njima radi

Prva presuda "Škorpionu"

Zbog suđenja za ratne zločine, u žiži interesovanja je ne samo Veće za ratne zločine Okružnog suda u Beogradu već i njegovo Krivično odeljenje. Tu su letos izrečene dve presude: u julu je, na ponovljenom suđenju, sudsko veće sudije Vinke Beraha – Nikićević, izreklo prvostepenu presudu kojom se četvorica optuženih, među kojima i haški optuženik Milan Lukić, osuđuju na dvadesetogodišnje, odnosno jednu petnaestogodišnju, kaznu zatvora. Nepunih mesec dana ranije, i bivšem »Škorpionu« - Saši Cvjetanu, ponovljena je prvobitna presuda kojom ga sudsko veće sudije Biljane Sinanović osuđuje na dvadeset godina zatvora, najtežu kaznu za krivično delo ratni zločin protiv civilnog stanovništva.

Još dok nije osnovano Veće za ratne zločine Okružnog suda u Beogradu, sudiji Sinanović je predmet "Cvjetan" dodeljen nakon što je prebačen iz Prokuplja u Beograd. – Ali ja za to nisam znala. Vraćala sam se sa godišnjeg odmora i u avionu čitala jedan dnevni list koji je na naslovnoj strani objavio, sećam se – "Biljana Sinanović sudi za zločin u Podujevu". Pomislila sam da je to koleginica sa istim imenom i prezimenom iz nekog drugog suda. Kasnije, čitajući tekst, shvatila sam da je reč baš o meni!

Sudija Biljana Sinanović do sada nije davala intervjue i ovo je prvi put da je pristala da deo svojih profesionalnih promišljanja podeli s javnošću. Valja reći da je tokom suđenja Saši Cvjetanu stekla nepodeljene novinarske simpatije i poštovanje, kako zbog načina na koji je vodila postupak, tako i zbog hrabrosti da se upusti u jedan tako složen proces. Sudija krivičar sa osamnaestogodišnjim iskustvom, za Okružni sud je vezana od 1995.godine. Stoga je i jedno od prvih pitanja bilo kakvo je njeno iskustvo u vezi sa matičnom kućom.

- Ovaj posao uvek se radio najviše zbog toga što se voli, odgovara Biljana Sinanović. – Sudije nikada nisu bile adekvatno nagrađene. Lično, volim da radim sa ljudima, volim da upoznajem nove sadržaje, nove ljude. Volim, na neki način, i da odlučujem u složenim situacijama. Kao i većina sudija krivičara, volim da detaljno analiziram i potpuno razumem događaj koji se predamnom nalazi.

Cena koju sudija plati da bi ovladao situacijom i predmetom je, prema rečima Biljane Sinanović, velika. – Toliko da ne možemo da odemo sa posla, zatvorimo fijeke i sve zaboravimo. Predmet je sa nama svo vreme, u našoj glavi, sa njim živimo. Čak i u onim najdragocenijim trenucima kada ste sa porodicom, on je tu negde. Čak i kada odete na odmor, hvatate sebe kako razmišljate o njemu, posebno ako je reč o nekom težem predmetu.

Poverenje i poštovanje

- Ne bih rekla da u okruženju sudije uživaju poštovanje koje bi trebalo. Satisfakcija je, međutim, u nečem drugom. Ako je sudija profesionalac, pošten u svakom pogledu, ako se predaje svom poslu, a većina mojih kolega tako radi, onda zadobija poverenje ljudi kojima sudi. To nije ni mala, ni laka stvar, da vam veruju i oštećeni i okrivljeni. To znači da ste dali sve od sebe da uđete u predmet i da shvatite neku situaciju. Konačno, da shvatite život, jer sve su to životne situacije, čak i kada su najteže. Mislim da, na žalost, satisfakcije od društva nema. Poštujte vas ljudi koji vas vole i poznaju. Uopšteno gledano, nema poštovanja prema sudijama.

Šta sudije same čine da promene svoj materijalni i društveni položaj? Društvo sudija pokušava da nešto pokrene i promeni, kaže Sinanović, ali joj se čini da to ne dopire do vlasti, a ni do šireg kruga građana, pre svega zato što vlast nema dobar odnos prema sudijama. - To primećujem pre svega po platama. One nikada nisu bile odgovarajuće za ovaj posao. Ne kažem visoke već odgovarajuće. Zatim, uslovi rada. Pogledajte naše nevelike kabinete, naše sudnice. Ljudi odlaze iz sudstva, broj predmeta se povećava, a neko stalno traži da radimo više i više, i mi radimo sve više, a to je latentna pretnja kvalitetu rada. Da ne govorim o našim ličnim životima i zdravlju.

Često se govori o svakovrsnim pritiscima na sud, direktnim ili indirektnim, koji, takođe, onemogućavaju njegov normalan rad. Biljana Sinanović je kategorična: na nju, kaže, niko nikada nije vršio ni direktni niti indirektni pritisak da donese neku vrstu odluke. Pa ipak, kao pritisak, i to direktan, doživljava neke izjave nekih političara u štampi, kada oni prejudiciraju sudske odluke i "kada laički, neretko uvredljivo, komentarišu rad suda u postupcima koji su još u toku." - Iako ne spadam u one koji redovno prate štampu i elektronske medije, veoma me pogodi kada se preko medija izvode dokazi za predmete koji još nisu ni započeti. Tu je slika lica mesta, analiza događaja, i već se zna ko je krivac i koju kaznu treba da dobije. To neobjektivno pisanje je nedopustivo. Šta i ko stoji iza toga ne znam, ali smatram da bi ova oblast morala bolje da se uredi kako bi se stvorili normalni uslovi za rad pravosuđa.

Biljana Sinanović razloge ovakvog stanja prepoznaje u tome što niko ne štiti autoritet suda. - A to je kategorija koja je navedena i u Evropskoj konvenciji o ljudskim pravima, koja podrazumeva i izvesna ograničenja. Pre svega, da se ne mogu iznositi informacije koje narušavaju ugled suda. Suđenje pre suda je klasičan primer narušavanja autoriteta suda.

Političari

Koliko su opravdani zahtevi da sudstvo bude brže i efikasnije? S obzirom na to da ih najčešće iznose političari, imate li utisak da oni shvataju kako pravosuđe funkcioniše i koliko im je slika o njemu realna? - Ne verujem da imaju pravu sliku, a morali bi oni ljudi kojima je to dužnost, a koji su bili u pravosuđu pre nego što su započeli karijeru političara. Sumnjam da znaju koliko smo opterećeni i koliko preti opasnost da se to odrazi na kvalitet našeg rada. Istina, broj sudija se povećava, ali se nesrazmerno povećava i broj predmeta. Čak i oni laki zahtevaju vreme, a o težim i da ne govorim. Sudija Krivičnog odeljenja Okružnog suda u Beogradu u prosequu ima oko 90 predmeta. To je strašno! Kada sam ja došla u ovo odeljenje, pre šest godina, prosek je bio 25 predmeta. To je prihvatljivo, toliki broj predmeta možete da držite u glavi a da se ne morate podsećati pred suđenje. Zamislite 90! Tu ne može normalno da se radi. Možda ne znate za tu statistiku, ali većina sudija krivičara ne dočeka penziju, ili je koristi vrlo kratko.

Pa ipak, da li o novinarima razmišljate i kao o ljudima koji mogu da pomognu u tom pravcu? - Naravno, zato sam i prihvatila ovaj intervju. Nisam do sada želela da komuniciram sa novinarima, Vi ste prva osoba iz te struke, ali, morate da shvatite da sudije izbegavaju novinare jer su njihovi izveštaji iz suda najčešće senzacionalistički. Još kad se tome pridodaju komentari, kojima se utiče na javno mnjenje i sugeriše donošenje određene sudske odluke - malo je reći da je to neobjektivno informisanje. Istini za volju, ja nisam imala takvih iskustava sa mojim suđenjima, iako, moram da priznam, kada treba da donesem neku tešku presudu, ne čitam novine niti gledam televiziju, to bi bio dodatni napor za mene. Prema sudiji Sinanović simpatije su nepodeljene. Kaže da joj je drago "ako je tako". - Ako je nešto doprinelo Vašem takvom stavu, onda je to moj profesionalizam i otvoren odnos. Trudim se ne samo da poštujem zakon već i da sve što se dešava na suđenju bude otvoreno i bez ikakvih tajni i zakulisnih radnji. Ja ću Vam uvek sve reći ako me pitate, a isto ću reći i na glavnom pretresu.

Na suđenju Saši Cvjetanu dogodio se incident kada je on, prema oceni novinara, izgubio stipljenje, počeo da vredi i ponaša se bahato. Za sudiju Sinanović neprijatne situacije nisu retkost u sudnici. - Reč je o ljudima koji reaguju na određeni način, kao što svako reaguje na svoj način. Neki ljudi smatraju da ne treba da se kontrolišu, a neki ne mogu da se kontrolišu. Međutim, ima načina da se to reguliše, da se ne ugrožava pretres. Neke udaljite iz sudnice, neke kaznite, ali ponavljam, nije retkost da se sudijama preti, da izbijaju incidenti na suđenjima.

Suđenja za ratne zločine su u žiži javnosti. Biljana Sinanović ocenjuje da je pre svega reč o nespremnosti šire javnosti da se suoči, ne samo sa suđenjima za ratne zločine već i sa činjenicom da su se ti zločini dogodili. - Oni su često nepojmljivi, ne samo običnom čoveku, nego i profesionalcu koji na njima radi. Mislim na masovna ubistva i mučenja, kada je reč o sudijama, treba insistirati na profesionalizmu. Kada se dobije predmet i pročita optužnica, politička, ili bilo kakva druga, predubedenja treba ostaviti po strani. Naša javnost je, čini mi se, sklona da ne veruje u nešto što joj se ne sviđa. Na sreću, kažem, postoje profesionalci, spremni da sude i najteža krivična dela.